

Karl Meersman

‘De weerstanden in mijn leven werken bijzonder motiverend...’

De onkunde binnen de conceptuele kunst, zin en onzin in het plastisch dagonderwijs, de stiefmoederlijke behandeling van de toegepaste kunsten, het op hol geslagen medialandschap, kleuren en tinten, de vrije markteconomie, jazz, lichtschakeringen, ruimtelijke absorptie en de Wetstraat... Karl Meersman weet over zowat alle maatschappelijke, culturele en kunstzinnige tendenzen een eigenzinnige visie te formuleren. Toch laat de aimabele man ons toe in de private vertrekken van zijn persoonlijk bestaan...

Je bent 45; hoe ga je met die –weliswaar gezegende, anderzijds prille– leeftijd om?

‘Ik ben er dagelijks mee bezig, want ik heb het moeilijk met het concept tijd. Ik leef sowieso met het besef dat mijn leven te kort zal zijn om alles te bereiken wat ik wil bereiken. Ik moet constant keuzes maken. Welke opportuniteit grijp ik met twee handen en welke kans laat ik liggen? Ik weet dat ik nooit klaar zal zijn en dat is een heel frustrerende gedachte.’

Hoe manifesteert die frustratie zich?

‘In een diepe onrust! En dat is een paradoxaal gegeven, want van nature uit ben ik op zoek naar innerlijke rust. Gevonden hebben wat ik zoek, geen financiële druk: daar droom ik van. Ik heb totnogtoe steeds gewerkt vanuit een diepe rusteloosheid: innerlijk en persoonlijk, maar ook omdat wekelijkse deadlines van tijdschriften mijn professionele leven regeren. Ik hoop dat ik ooit tijd kan creëren om een meesterwerk te maken, om na twee maand te zeggen: “Nu stop ik ermee, nu is mijn meesterwerk af.” Maar goed, soms ervaar ik de deadlines, die zo haaks op mijn streven staan, ook als noodzakelijk, want ze zorgen ervoor dat ik op tekentechnisch gebied dingen bereik die ik anders nooit zou kunnen realiseren.’

Ben je een valreepwerker?

‘Ja. Eigenlijk ageer ik nauwelijks tegen de stress die me parten speelt. Ik heb geleerd dat weinig tijd hebben ook voordelen heeft: als ik snel moet werken, heb ik geen tijd om te schetsen en dat creëert een directe spontaniteit in mijn tekeningen. Dat ik een valreepwerker ben is dus uitermate zichtbaar in mijn stijl. Mijn werk is ervan doordrongen. Soms vragen mensen me: “Wat een mooie tekening: hoe lang heb je dáár aan gewerkt?”, terwijl ik er ocharm één tot anderhalve dag mee in de weer ben geweest. Dat is trouwens de tijd die ik doorgaans krijg om een tekening te maken: van het opborrelen van een idee, over het opzoeken van de documentatie en het tekenen zelf, tot en met de afwerking...’

Ben je een nachtbraker?

‘Helemaal niet. Ik houd er een ijzeren discipline op na: ik werk van negen uur ’s morgens tot negen uur ’s avonds: noem het *de twaalfuren van Karl Meersman*. Meestal ben ik pompaf na het werk. Het is alsof ik dagelijks een spons uitknijp: als mijn tekening af is, zit er niets meer in mij. Dan is het tijd voor iets anders en ga ik joggen. Ik hou ervan om me op te laden in de natuur. De dijken van de Schelde, Wintam in de regen: daar ervaar ik een puurheid, een oergevoel, een loutering.’

Een vrijpostige vraag: bestaat er een verband tussen je werk en het afspringen van je relatie met de moeder van je zoon?

(*Stil*) ‘Ik zoek zelf naar antwoorden. Kijk, individualiteit –en dat geldt voor de meeste kunstenaars– is het grootste nadeel van mijn beroep. Ik kan nauwelijks iemand bij mijn activiteiten betrekken en betreur dat niemand mijn werk beoordeelt voor het af is. Ik mis dan

een extern klankbord en vorm op dat moment mijn eigen feedbackkanaal. Gelukkig spaart mijn huidige vriendin me niet. En dat is goed, want ik hou er niet van om te veel met mezelf geconfronteerd te worden. Dit wil niet zeggen dat ik de drang heb om uit mijn atelier te breken. Hier voel ik me goed. Elke keer als ik hier binnenkom, denk ik: dit klopt, hier ben ik thuis, hier kan ik zijn wie ik werkelijk ben... Ik ga dus nogal gematigd om met de relatieve eenzaamheid van het creatieve bestaan. Mijn relatie met Lies is trouwens even paradoxaal als mijn persoonlijke kijk op mijn artistieke leven. Ik ben een tekenende kluizenaar en zij is een mediafiguur. Ik neem het medium televisie dikwijls op de korrel en teken tegelijkertijd voor *Focus Knack*, in wezen een televisieblad. Ik stel me serieuze vragen bij de excessieve vrije markteconomie zoals we die kennen, maar ik publiceer in *Trends*. Ik ben eigenlijk op zoek naar rust en de onrust in mijn hoofd is totaal. Dat zijn de tegenstellingen in mijn leven. Ik heb ze nodig, want ze werken bijzonder motiverend.'

Zat je als kind al te tekenen en te knutselen?

'Mijn vader en mijn moeder gaven les aan de Academie. Ze namen me als kind gewoon mee naar hun respectievelijke ateliers. Ze hebben me er het tekenen met de paplepel ingegeven, wat ervoor zorgde dat ik van jongs af wist dat ik tekenaar wilde worden. Ik ben daarna recht op mijn doel afgegaan, wat niet wil zeggen dat mijn stijl niet natuurlijk gegroeid is. Zo voelde ik tijdens het verplichte portrettekenen aan de Academie al snel dat ik elders heen wilde. Ik moest de werkelijkheid vervormen. Zo zijn mijn karikaturen ontstaan.'

Op zestienjarige leeftijd werd je in het reclamebureau van je vader ingeschakeld. Was dit een belangrijke stap voor je artistieke ontplooiing?

'Een héél belangrijke stap. Mijn vader is kerngezond en leeft nu als houthakker en kluizenaar in de Ardennen. De technieken die hij me heeft geleerd, kon je in die jaren niet aan de Academie leren, omdat veel leerkrachten vanuit hun eigen opleiding rechtstreeks het onderwijs in stapten en nauwelijks praktische ervaring opdeden. Ik heb bij mijn vader een stiel geleerd. Ik heb er de praktijk aan de vingers ondervonden. En in de praktijk moet het vooruit gaan, wat mijn technische concentratie heeft aangescherpt.'

Hoe verhouden je illustraties zich tot het design dat je vervaardigt?

'Design heeft me altijd geboeid: ruimtelijk onderzoek, kleurenstudies... Toch is design nooit een doel op zich geweest. Ik heb er de vormgeving voor bedrijven om den brode bij genomen. Mijn spotprenten brachten aanvankelijk weinig centen in het laatje. Ondertussen kan ik van mijn karikaturen leven, wat in Vlaanderen vrij uniek is. Ik heb twintig jaar voor deze comfortabele situatie moeten knokken. Drie jaar geleden tekende ik nog voor verscheidene kranten en tijdschriften: *De Standaard*, *De Morgen*, *Trends*, *Knack*... De concurrentie tussen de mediagroepen zette de beleidsmakers bij Roularta er op een gegeven moment toe aan om exclusiviteit te eisen. Ze betreurden dat mijn tekeningen in diverse publicaties verschenen. Gelukkig waren ze bereid om de betreffende exclusiviteit financieel te compenseren.'

Ook GAL en Steve tekenen al jaren voor Roularta. Wat vind je van hun werk?

'Steve is een sympathieke knul. Hij maakt fantastische karikaturen. En GAL is gewoonweg de peetvader van de spotprent. Hij is twintig jaar ouder dan ik. Toch is hij niet echt een voorbeeld: zijn werk is veel expressiever en brutaler. GAL neemt sneller een standpunt in. Ik ben daar voorzichtiger in: dé waarheid bestaat niet. Elk argument heeft een tegenargument. Als ik al standpunten inneem, doe ik dat op een subtiele manier.'

Wat zijn jouw bronnen: een artistieke chaos in je hoofd of een wel omlinjnde structuur aan ideeën?

‘Ik loop constant met mijn oren en ogen open en houd er een bijna kinderlijke verwondering op na. Zoals een dreumes naar een auto kijkt: wauw, dat ding heeft vier wielen en rijdt, zo benader ik de maatschappij. Het dagelijkse leven inspireert me voortdurend. Sommige mensen noemen me zelfs een beetje naïef. Ik ervaar hun opmerking als een compliment, want ik beseft dat ik mijn persoonlijke verwondering in leven houd door niet bewust naar antwoorden te zoeken. Niet alles moet altijd in het scherpe licht van de duidelijkheid verklaard worden. Ik ben, met andere woorden, ook een mysticus. Mystiek is een essentieel element in mijn leven. Dat blijkt uit mijn melancholische aard en het feit dat ik heel gevoelig voor sferen ben: muziek, temperatuur, kleuren, en vooral licht. Ik hou van gedempt licht. Verlichting maakt een ruimte. Ik hou van stille kleuren en vage tinten: het zweverige van de ochtendnevel! Nu overvalt het licht ons en voelt het bijna expressionistisch aan. Ik hou meer van de kleuren van Magritte.’

Hoe belangrijk is de verbeelding in het creatieproces dat aan jouw illustraties vooraf gaat?
‘Heel belangrijk! De beeldtaal die ik hanteer, bepaalt de authenticiteit en de herkenbaarheid van mijn werk. Ik ben wel constant op zoek naar nieuwe symbolen, want ik hoed me voor clichés.’

Hoe snel zet jij een karikatuur op papier?

‘Mijn snelste karikatuur heb ik in dertien seconden getekend. Eén potloodlijn: kijken, de lijn onthouden en doen! De artistieke waarde van het resultaat was natuurlijk nihil.’

Heb je nooit de behoefte gevoeld om in Parijs onder een boom te gaan zitten en voorbijgangers te tekenen?

‘Ik heb ooit aan de lopende band karikaturen getekend om mezelf te trainen: het ene model na het andere. Je kent hun gelaatstrekken niet, het moet snel gaan want de modellen hebben geen geduld, ze zitten niet stil terwijl je hun contouren op papier zet en het resultaat moet goed zijn, want de verwachtingen zijn hoog gespannen. Ik heb getekend op feesten, beurzen en als zondagsanimator in een filiaal van de Zweedse meubelketen IKEA. Ik zou het niet meer kunnen. Toch heb ik aan die job mijn verdere carrière te danken. De mensen van Roularta zijn me er gewoon komen wegkopen.’

Welke maatschappelijke thema's snijd je vooral aan?

‘Economie en politiek, maar ook entertainment: film, muziek en televisie.’

Betekent dit dat je ettelijke uren voor de buis doorbrengt?

‘Nee, ik ben geen TV-man. En dat terwijl mijn vriendin voor televisie werkt! Had ik geweten dat ze een BV is, was dit een relationele drempel voor me geweest, net zoals zij het fijn vond dat ik haar niet als BV kende. Ik werk proactief en hou een strakke informatieve agenda bij. Komen de Rolling Stones binnen twee weken naar België? Wanneer is er een Europese top in Brussel? Radio 1 is mijn belangrijkste informatiebron.’

Welke maatschappelijke tendenzen zetten je aan het tekenen?

‘De tendenzen die me verwonderen, blij maken, ergeren en zelfs kwaad maken. Ik kanaliseer allerlei gevoelens via mijn tekeningen. Mijn illustraties vormen dan ook een perfecte uitlaatklep.’

Welke maatschappelijke aspecten maken je blij?

‘Cultuur: een knap concert, een spannend boek of een goede film. Ik teken bijvoorbeeld heel graag Al Pacino of Jan Decleir. Het is een geschenk om deze heren te mogen tekenen.’

Welke ontwikkelingen ergeren jou?

‘Het politieke gebrek aan daadkracht. Dat de mens door de geschiedenis heen steeds weer dezelfde fouten maakt, begrijp ik niet. Ook het wijdverbreide macho-gedrag in alle geledingen van onze samenleving stoort me.’

Je tekent ook postzegels...

‘Die bal is dankzij winst in een filateliewedstrijd aan het rollen gegaan. Ik teken graag postzegels. Op een postzegel moet je de essentie heel klein samenvatten. Ik zou het bijzonder spijtig vinden als de postzegelcultuur verloren zou gaan, ook al is de kunst die in een postzegel schuilt een heel vergankelijke vorm van cultuurbeleving. De eerste indruk telt. De hele briefcultuur ligt me trouwens na aan het hart. Geef toe, een mooie envelop ontvangen met een mooie postzegel erop, dat is toch een fijne ervaring.’

Je tekent ook al jaren de affiches voor het Blue Note jazzfestival in Gent. Wil je daarmee een breder publiek bereiken?

‘Ik ben daar niet mee bezig. Een kleine doelgroep die mijn werk echt waardeert, spreekt me meer aan dan een groot publiek dat me morgen vergeten is. De diepte is belangrijker dan de breedte. Sommige mensen vinden dat affiches als toegepaste kunst een mindere vorm van kunst zijn. Ik weiger hen in die redenering te volgen. Ook Toulouse-Lautrec heeft affiches gemaakt en die hangen nu in de grote musea ter wereld. De grenzen tussen de verschillende kunstvormen zijn trouwens vervaagd.’

Maar ze bestaan nog. Worden karikaturen als kunstvorm nog steeds stiefmoederlijk behandeld?

‘Ik denk het wel, maar ik vind dat niet erg. Ik mag niet klagen over de belangstelling voor de illustraties die ik creëer.’

Je atelier oogt heel ordelijk. Is dat een noodzaak om goed te kunnen werken?

‘Ik presteer beter als ik in een geordend atelier aan de slag ga. Net zoals ik elke keer weer een nieuw wit blad papier neem, moet ook mijn atelier netjes zijn. Ik ruim steeds op na het werk, nooit net ervoor, wat niet wil niet zeggen dat ik tijdens het werken geen serieuze chaos creëer. Alles heeft zijn vaste plaats in dit atelier. Zoeken is tijdverlies.’

Wat brengt de toekomst voor Karl Meersman?

‘Ik wil grote schilderijen maken. Net zoals bij Kamagurka zijn grote schilderijen een logische stap. De tijd is er rijp voor! Wat Kama doet is trouwens fenomenaal. Zijn grote schilderijen zijn uitermate complementair met zijn minimale tekeningen in Humo. Ik wil net zoals hij met mijn grote schilderijen het anekdotische, het tijdsgebonden aspect in mijn karikaturen overstijgen. Niet dat ik wil werken voor de eeuwigheid, maar ik ben in de toekomstplannen die ik nu omschrijf bijzonder ambitieus. Ik teken heel graag, maar heb op dit moment in mijn leven een creatieve aanvulling nodig. Als ik het niet doe, dreig ik op mijn oude dag gefrustreerd te raken.’